Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
EVGENI TANCHEV
esitatud 8. märtsil 2018[1]

Kohtuasi C-34/17

Eamonn Donnellan
versus
The Revenue Commissioners

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud High Court (kõrgem kohus, Iirimaa))

Nõukogu direktiiv 2010/24/EL – Vastastikune abi maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel – Isikule nõude teatavakstegemine alles pärast ja mitte enne täitmisele pööramist lubava ühtse dokumendi väljaandmist vastavalt direktiivi 2010/24 artiklile 12 – Direktiivi 2010/24 artiklit 14 arvestades vaidlustamise lubatavus sissenõudmistaotluse saanud liikmesriigi kohtutes – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Õigus tõhusale kohtulikule kaitsele

I. Sissejuhatus

1. Põhikohtuasjas palutakse Euroopa Kohtul teha otsus tagajärgede kohta, mis tulenevad olukorrast, kus liikmesriigis A (käesoleva juhul Kreeka)[2] on määratud liikmesriigi B (käesoleva juhul Iirimaa) residendist isikule suur rahatrahv (edaspidi „vaidlusalune nõue“) ning vaidlusalune nõue tehti liikmesriigi A poolt sellele isikule teatavaks alles pärast ja mitte enne seda, kui liikmesriik A oli väljastanud liikmesriigile B vaidlusaluse nõude kohta täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi (edaspidi „vaidlusalune täitedokument“). Vaidlusalune täitedokument anti välja vastavalt nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel[3] artiklile 12.

2. Kas ja mil määral on sellisel isikul võimalik vaidlustada vaidlusalune täitedokument ja/või selle täitmiseks taotluse saanud asutuse poolt võetud meetmed liikmesriigi A (Kreeka) kohtute asemel liikmesriigi B (Iirimaa) kohtutes, lähtudes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklist 47 ja õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele?[4]

1 Algkeel: inglise.

2 Küsimust, kas põhikohtuasjas määratud trahv kujutab endast kriminaal- ja mitte väärteokaristust ning jääb seetõttu väljapoole direktiivi 2010/24 artikli 2 kohaldamisala ning kas seda peab hindama taotluse saanud liikmesriigis või taotluse esitanud liikmesriigis, käsitletakse käesoleva ettepaneku punktis 90.

3 ELT 2010, L 84, lk 1.

4 Direktiivile 2010/24 eelnesid nõukogu 26. mai 2008. aasta direktiiv 2008/55/EÜ vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT 2008, L 150, lk 28) ja nõukogu 15. märtsi 1976. aasta direktiiv 76/308/EMÜ vastastikuse abi kohta teatavate lõivude, tollimaksude, maksude ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (EÜT 1976, L 73, lk 18; ELT eriväljaanne 02/01, lk 44). Direktiiv 2008/55 tunnistati kehtetuks direktiiviga 2010/24 ja direktiiv 76/308 tunnistati kehtetuks direktiiviga 2008/55. Võttes arvesse, et käesoleva vaidluse aeg hõlmab nii direktiivi 2008/55, kui direktiivi 2010/24 kehtivusaega, on mõlemad põhikohtuasjas asjakohased.

3. Teen selle probleemi lahendamisel kõigepealt kokkuvõtte Euroopa Kohtule esitatud seisukohtadest. Seejärel selgitan, miks käesoleva vaidluse lahendamisel on keskne Euroopa Kohtu otsus Kyrian[5] koos järeldustega, mis tulenevad harta artiklis 47[6] ette nähtud õigusest tõhusale õiguskaitsele. Selgitan seejärel, miks peab direktiivi 2010/24 artikli 14 esimest lõiku tõlgendama nii, et sellega seoses tuleb austada direktiivis 2010/24 ette nähtud koostöö korda, mille kohaselt peab teabevahetus eelnema nõude teatavakstegemisele, mis omakorda peab eelnema täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi väljaandmisele direktiivi 2010/24 artikli 12 alusel.

II. Õiguslik raamistik

A. Euroopa Liidu põhiõiguste harta

4. Harta artikli 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“ kahes esimeses lõigus on sätestatud:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.“

B. Liidu õigus

5. Direktiivi 2008/55 artikli 4 lõikes 1 oli sätestatud:

„Taotluse esitanud asutuse taotluse korral esitab asutus, kellelt abi taotletakse, kogu informatsiooni, mida abi taotlev asutus nõude sissenõudmiseks vajab.

Selle informatsiooni saamiseks kasutab asutus, kellelt abi taotletakse, volitusi, mis on talle antud tema asukohaliikmesriigis tekkinud samalaadsete nõuete suhtes kohaldatavate õigusnormidega.“

6. Direktiivi 2008/55 artikli 5 lõigetes 1 ja 2 oli sätestatud:

„1. Asutus, kellelt abi taotletakse, teatab taotluse esitanud asutuse palvel kooskõlas oma asukohaliikmesriigis samalaadsete dokumentide ja otsuste teatamist reguleerivate seadustega adressaadile kõigist juriidilistest dokumentidest ja otsustest, sealhulgas kohtudokumentidest ja -otsustest, mis pärinevad taotluse esitanud asutuse asukohaliikmesriigist ning on seotud nõude ja/või selle sissenõudmisega.

2. Teavitamispalves tuleb esitada nimi, adressaadi aadress ja muu tema identifitseerimiseks vajalik asjakohane teave, millele on taotluse esitanud asutusel tavaliselt juurdepääs, teatatava juriidilise dokumendi või otsuse laad ja teema ning vajaduse korral ka nimi ja võlgniku aadress ja muu tema identifitseerimiseks vajalik asjakohane teave, millele on taotluse esitanud asutusel tavaliselt juurdepääs, ning nõue, mida juriidiline dokument või otsus puudutab, samuti muu asjassepuutuv informatsioon.“

5 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11).

6 Euroopa Kohus märkis 16. mai 2017. aasta kohtuotsuses Berlioz Investment Fund (C-682/15, EUC:2017:373, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika), et „tuleb meenutada, et tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte on liidu õiguse üldpõhimõte, mis on praegu ette nähtud harta artiklis 47. Artikkel 47 tagab liidu õiguses EIÕK artikli 6 lõikega 1 ja artikliga 13 antud kaitse. Seetõttu tuleb viidata ainult esimesena nimetatud sättele.“

7. Direktiivi 2010/24 põhjenduses 4 on muu hulgas osutatud:

„[…] on vaja teha olulisi kohandusi ning selleks ei piisa üksnes kehtiva direktiivi 2008/55/EÜ muutmisest. See direktiiv tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada ja asendada uue õigusaktiga, mis põhineb direktiivi 2008/55/EÜ saavutustel, kuid näeb vajaduse korral ette selgemad ja täpsemad eeskirjad.“

8. Direktiivi 2010/24 põhjenduses 12 on märgitud:

„Taotluse saanud liikmesriigis toimuva sissenõudmismenetluse jooksul võib asjaomane isik vaidlustada nõude, taotluse esitanud liikmesriigi asutuste teate või nõude täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi. Sellisteks juhtudeks tuleks ette näha, et asjaomane isik peaks nõude vaidlustamiseks pöörduma taotluse esitanud liikmesriigi pädeva asutuse poole ning et taotluse saanud asutus peaks kõik juba alustatud täitemenetlused peatama, välja arvatud taotluse esitanud asutuse vastupidise taotluse korral, kuni taotluse esitanud liikmesriigi pädev asutus teeb selles küsimuses otsuse.“

9. Direktiivi 2010/24 põhjenduses 20 on muu hulgas osutatud, et selle direktiivi eesmärk on „siseturul ühtse sissenõudmisabi süsteemi kehtestami[ne]“.

10. Direktiivi 2010/24 põhjenduses 21 on ette nähtud:

„Käesoleva direktiiviga austatakse põhiõigusi ja järgitakse põhimõtteid, mida tunnustatakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.“

11. Direktiivi 2010/24 artikli 8 pealkiri on „Teatavatest nõuetega seotud dokumentidest teatamise taotlus“. Selle lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Taotluse esitanud asutuse palvel teatab taotluse saanud asutus adressaadile kõik dokumendid, sealhulgas kohtudokumendid, mis pärinevad taotluse esitanud liikmesriigist ning on seotud artiklis 2 osutatud nõude või selle sissenõudmisega.

Teavitamistaotlusele lisatakse tüüpvorm, mis sisaldab vähemalt järgmisi andmeid:

a) nimi, aadress ja muud adressaadi tuvastamiseks vajalikud andmed;

b) teavitamise eesmärk ja ajavahemik, mille jooksul teatamine peaks toimuma;

c) lisatud dokumendi kirjeldus ning asjaomase nõude laad ja suurus;

d) nimi, aadress ja muud kontaktandmed järgmise kohta:

   i) lisatud dokumendi eest vastutav asutus ja, kui see on erinev;

   ii) asutus, kust saab täiendavat teavet teatatud dokumendi või maksekohustuse vaidlustamise võimaluste kohta.

2. Taotluse esitanud asutus esitab käesoleva artikli kohase teavitamistaotluse ainult juhul, kui tal ei ole võimalik teavitada vastavalt eeskirjadele, mis reguleerivad asjaomastest dokumentidest teavitamist taotluse esitanud liikmesriigis, või kui selline teavitamine tekitaks ebaproportsionaalseid raskusi.“

12. Direktiivi 2010/24 artikli 14 pealkiri on „Vaidlused“. Artikli 14 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Nõuet, taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat esmast juriidilist dokumenti või taotluse saanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat ühtset juriidilist dokumenti ning taotluse esitanud liikmesriigi pädeva asutuse esitatud teate kehtivust käsitlevad vaidlused kuuluvad taotluse esitanud liikmesriigi pädevate organite pädevusse. Kui huvitatud isik vaidlustab sissenõudmismenetluse jooksul nõude, taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubava esmase juriidilise dokumendi või taotluse saanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi, teavitab taotluse saanud asutus kõnealust isikut sellest, et vaidlustamiseks peab ta pöörduma taotluse esitanud liikmesriigi pädeva asutuse poole vastavalt seal kehtivatele õigusaktidele.

2. Vaidlustega, mis käsitlevad taotluse saanud liikmesriigis võetud täitemeetmeid või taotluse saanud liikmesriigi pädeva asutuse esitatud teate kehtivust, tuleb pöörduda selle liikmesriigi pädeva organi poole vastavalt seal kehtivatele õigusnormidele.“

III. Põhikohtuasja faktilised asjaolud ja eelotsuse küsimused

13. Aastal 2002 töötas 1979. aastal Iirimaal Galways sündinud Eamonn Donnellan (edaspidi „kaebaja“) veoautojuhina TLT International Limited, Co.-s, asukohaga Westmeathis. Tööandja saatis ta 2002. aasta juulis veoautoga Kreekasse, et tuua sealt ära 23 kaubaalust oliiviõliga. 27. juuli 2002 õhtul, mil kaebaja oli siirdumas Kreekas laevale, et sõita Itaalia kaudu tagasi Iirimaale, kontrollisid Kreeka tolliametnikud veoautot ja avastasid sealt oliiviõli kaubaaluste vahelt suure hulga deklareerimata sigaretipakke[7]. Kaebaja peeti kinni ja mõisteti kaks päeva hiljem süüdi muu hulgas salakaubaveos. Efetio Patron (Patrase apellatsioonikohus, Kreeka) tühistas 2002. aasta oktoobris süüdimõistva otsuse ja kohustas kaebaja viivitamatult vabastama, pärast mida naasis kaebaja Iirimaale.

14. Kuus aastat ja kuus kuud hiljem, 27. aprillil 2009 kehtestas Kreeka Patrase tolliamet 27. aprilli 2009. aasta kuupäeva kandva hindamisaktiga (edaspidi „2009. aasta hindamisakt“) kaebaja suhtes vaidlusaluse nõude. Tegemist oli 1 097 505,00 euro suuruse trahviga sigarettide salakaubaveo eest tulenevalt 2002. aastal kehtinud Kreeka tolliseaduse rikkumisest.

15. Kreeka saatkond Iirimaal saatis 19. juunil 2009 kaebajale tähitud kirjaga „kutse“, millele oli märgitud ainult tema nimi ja elukohaks olev linn. Dokumentide kohta, mida kaebaja kutsuti selle „kutsega“ tutvuma, oli märgitud, et need pärinevad Kreeka rahandusministeeriumilt. Ent „kutses“ ei olnud märgitud, et need dokumendid käsitlevad vaidlusalust nõuet.

16. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel ei võtnud kaebaja ise seda 19. juuni 2009. aasta kutset vastu. Seda kinnitatakse Kreeka kirjalikus seisukohas, kus on märgitud, et 19. juuni 2009. aasta kutsega Kreeka saatkond püüdis edutult toimetada kaebajale kätte hindamisakti ning seda kinnitas ka Kreeka valitsuse esindaja kohtuistungil.

17. Kohtuistungil ei suutnud Kreeka valitsuse esindaja selgitada, kas Kreeka ametivõimud olid lisaks teatanud 2009. aasta hindamisaktist kaebajale taotluse saanud asutuse kaudu asjakohasel ajal kehtinud direktiivi 2008/55 artiklite 4 ja 5 kohaselt (vastavalt informatsioonitaotlus ja teavitus). Kohtutoimikust ei nähtu, et seda vastastikuse abi võimalust oleks kasutatud.

7 Kohtuasja toimiku kohaselt oli neid kokku 171 800 tükki.

18. Eelotsusetaotluse andmetel toimetati nõue Kreeka õiguse kohaselt kaebajale kätte teate avaldamisega Kreeka Ametlikes Teadaannetes 15. juulil 2009. Samas asus Kreeka valitsuse esindaja kohtuistungil seisukohale, et kaebajale toimetati talle esitatud nõue talle arusaadaval kujul kätte palju hiljem, nimelt 14. novembril 2013, mil kaebaja sai kätte 2009. aasta hindamisakti ja selle tõlke inglise keelde ning kinnitas kättesaamist.[8] See toimus pärast seda, kui kaebaja oli püüdnud oma Iirimaa advokaatide kaudu taotluse saanud asutuselt vaidlusaluse täitedokumendi kohta rohkem teada saada.

19. Kaebajale teatati vaidlusalusest täitedokumendist aasta varem, 14. novembri 2012. aasta kirjaga pärast taotluse esitanud asutuse poolt sissenõudmistaotluse esitamist taotluse saanud asutusele. Kaebajale saabus taotluse saanud asutuselt nimetatud kuupäeva kandev kiri, milles teatati vaidlusalusest nõudest summas 1 507 971,88 eurot ning nõuti selle tasumist. Kiri sisaldas taotluse esitanud asutuse poolt vastavalt direktiivi 2010/24 artiklile 12 välja antud vaidlusalust täitedokumenti, ent ei midagi muud. Taotluse saanud asutuse kirjas oli ka konkreetselt nõutud 30 päeva jooksul 1 507 971,88 euro tasumist ja ära toodud maksmata jätmise tagajärjed (edaspidi „maksenõue“). Selliste tagajärgedena oli mainitud täitemenetlust ning sõltumatu täituri (sheriff) või kohtu täitevametniku (county registrar) poole pöördumist kaebaja vara arestimiseks.

20. Selmet vaidlustada 2009. aasta hindamisakt ja vaidlusalune täitedokument Kreekas, esitas kaebaja 11. juunil 2014 kaebuse High Court of Irelandi (kõrgem kohus, Iirimaa) taotluse saanud asutuse vastu, nõudes muu hulgas vaidlusaluse nõude Iirimaal täitmisele pööramata jätmist ning kahjuhüvitist tema (Iiri) põhiseaduslike õiguste rikkumise, hooletuse ja laimamise eest, mille on väidetavalt toime pannud taotluse saanud asutus. Kohus rahuldas 12. detsembril 2014 kaebaja esialgse õiguskaitse taotluse ning keelas Iirimaal vaidlusaluse nõude täitmise kuni asja menetluse lõpuni Iirimaal.

21. Iirimaa menetluses kuulati ära Kreeka avaliku õiguse ekspert, kes esitas 19. novembril 2015 oma kirjaliku seisukoha, mille kohaselt lõppes kaebaja edasikaebamise tähtaeg Kreeka kohtutes vastavalt Kreeka õigusele oktoobris 2009. Eelotsusetaotluse kohaselt on selle põhjuseks osaliselt see, et Kreeka haldussüsteemi kohane kättetoimetamine (avaldamine kreeka keeles ametlikes teadaannetes ning väidetav kättetoimetamine Kreeka saatkonna kaudu Iirimaal) loetakse piisavaks ja siduvaks vastavalt Symvoulio tis Epikrateiasi (Kreeka kõrgeim halduskohus) 2012. aasta kohtuotsustele 2436 ja 2437. Nagu eespool märgitud, leidis avaldamine aset 15. juulil 2009.

22. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib eelotsusetaotluses, et tema hinnangul ei oleks pärast taotluse saanud asutuse 14. novembri 2012. aasta nõuet Kreeka kohtutesse esitatav kaebus osutunud edukaks. Kreeka valitsus vaidleb sellele oma kirjalikus seisukohas vastu ning selle vaidlustas ka nimetatud valitsuse esindaja kohtuistungil.

23. Neil asjaoludel otsustas High Court of Ireland (kõrgem kohus, Iirimaa) menetluse peatada ja esitada Euroopa Liidu Kohtule ELTL artikli 267 alusel järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 2010/24 artikli 14 lõigetega 1 ja 2 oleks vastuolus see, kui High Court of Ireland (kõrgem kohus, Iirimaa), kaaludes, kas Iirimaal on täitmisele pööratav Patrase tollibüroo poolt 14. novembril 2012 välja antud „täitmisele pööramist lubav ühtne juriidiline dokument“, milles nõutakse 26. juulil 2002 väidetavalt toimunud sigarettide salakaubaveo eest 15. juulil 2009 määratud rahatrahvi maksmist summas 1 097 505,00 eurot:

1) kohaldab kõnealuse täitmistaotluse suhtes Iirimaa ja Euroopa Liidu kodaniku õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele mõistliku aja jooksul;

8 Vrd eelotsusetaotlusega, milles märgitakse, et kaebaja sai kõikidest 2009. aasta hindamisakti üksikasjadest teada 14. märtsi 2014. aasta kirjaga. Viitan käesolevas ettepanekus läbivalt sellele Kreeka valitsuse poolt kohtuistungil avaldatud kuupäevale.

2) võtab arvesse direktiivi 2010/24 eesmärki osutada vastastikust abi (direktiivi 2010/24 põhjendus 20) ning järgida kohustust pakkuda EIÕKst tulenevat ulatuslikumat abi (direktiivi 2010/24 põhjendus 17), nagu harta artiklis 47 ja EIÕK artiklis 13 ette nähtud kodanike õigus tõhusale õiguskaitsevahendile;

3) kaalub ühenduse õiguse täielikku toimet oma kodanikele?“

24. Kirjalikud seisukohad on esitanud kaebaja, taotluse saanud asutus, Kreeka valitsus ja Euroopa Komisjon. Kõik nimetatud osalesid kohtuistungil, mis peeti 18. jaanuaril 2018.

IV. Esitatud seisukohtade kokkuvõte

25. Kaebaja kinnitusel on ta teadlik, et direktiivi 2010/24 artikli 14 lõike 1 grammatiline tõlgendus näib nõudvat, et nõudega, algsest hindamisaktist teatamisega või täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendiga seotud küsimused tuleb vaidlustada taotluse esitanud liikmesriigis (käesolevas asjas Kreekas) ning et artikli 14 lõikes 2 on sätestatud, et vaidlustega, mis käsitlevad taotluse saanud liikmesriigis võetud täitemeetmeid, tuleb pöörduda selle liikmesriigi pädeva organi poole. Siiski märgib kaebaja, et Euroopa Kohus leidis kohtuotsuses Kyrian[9], et direktiivi grammatilise tõlgenduse suhtes võib olla vaja teha erandeid, et tagada põhiõiguste kaitse, ning et Euroopa Kohtu kohtuotsus Kyrian toetab tema positsiooni.

26. Kaebaja viitab muu hulgas neile kohtuotsuse Kyrian punktidele, milles on märgitud, et direktiivile 76/308 sisemiselt omast eesmärki tõhusalt teavitada kõigist juriidilistest dokumentidest ja otsustest ei ole võimalik saavutada kui ei järgita teadete adressaatide õigustatud huvisid;[10] et üks teavitamise eesmärke on anda adressaadile võimalus kaitsta oma õigusi;[11] et peab olema võimalik täpselt kindlaks määrata vähemalt nõude ese ja alus[12] (mis kohtuasjas Kyrian tähendas teavitamist taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigi ametlikus keeles)[13] ning et kuivõrd direktiiv 76/308 ei näinud ette tagajärgi selle nõude mittejärgimise korral „siis tuleb liikmesriigi kohtul kohaldada siseriiklikku õigust, jälgides samas, et tagatud on ühenduse õiguse täielik toime, mis võib teda kallutada tõlgendama vaid riigisisest olukorda silmas pidades välja töötatud õigusnormi nii, et seda saaks kohaldada asjaomases piiriüleses olukorras“.[14]

27. Kaebaja juhib tähelepanu sellele, et puudub vaidlus, et ta ei teadnud nõude olemasolust kuni 14. novembrini 2012, ning väidab, et temale ei ole kahel korral võimaldatud õiglast kohtulikku arutamist, nimelt et talle ei teatatud kunagi Kreekas peetud istungist[15] ning et talle ei teatatud 2009. aasta hindamisakti olemasolust, mis oleks võimaldanud tal see vaidlustada, ning et Iiri õiguse kohaselt toob menetluses osalemise mittevõimaldamine ning sellisest otsusest, nagu on arutusel põhikohtuasjas, teatamata jätmine kaasa selle, et seda otsust ei või täitmisele pöörata. Kaebaja toob välja, et eelotsusetaotluse esitanud kohtus selgitati, et Kreeka ametivõimud ei püüdnudki kasutada ühtegi ELi dokumentide kättetoimetamise mehhanismi, mis oleks taganud tema teavitamise 2009. aasta hindamisaktist, ning selle kohta ei esitatud kohtule mingeid tõendeid.

9 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus (C-233/08, EU:C:2010:11).

10 *Ibid*., punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika.

11 *Ibid*., punkt 58.

12 *Ibid*., punkt 59.

13 *Ibid*., punkt 60.

14 *Ibid*., punkt 61, milles viidatakse 8. novembri 2005. aasta kohtuotsusele Leffler (C-443/03, EU:C:2005:665).

15 Kreeka esindaja vaidles sellele kohtuistungil vastu. Vt täpsemalt käesoleva ettepaneku punkt 76.

28. Lisaks tugineb kaebaja EIÕK artiklit 6 käsitlevale Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale, mille kohaselt menetlusosalised tuleb kutsuda kohtuistungile selliselt, et lisaks teabele kohtuistungi aja ja koha kohta, oleks neil ka piisavalt aega oma seisukoht ette valmistada ning võimalus kohtuistungil osaleda ning et pelka kirjaliku kohtukutse väljasaatmist ilma mingi kindluseta, et see jõuab kaebajani õigel ajal, ei saa pidada kohaseks teatavakstegemiseks.[16] Lisaks viitab kaebaja kohtuotsusele Kapetanios jt *vs*. Kreeka[17], milles Euroopa Inimõiguste Kohus leidis, et rahatrahvi määramisega salakaubaveos süüdistatavale isikule, kes on kuriteos õigeks mõistetud, rikuti EIÕK artikli 6 lõikes 2 sätestatud süütuse presumptsiooni ja EIÕK protokolli nr 7 artiklis 4 sätestatud teistkordse kohtumõistmise ja karistamise keeldu. Lõpuks seab kaebaja kohtuotsuse Kapetanios jt *vs*. Kreeka valguses kahtluse alla, kas kõnealuse suurusega trahvi saab ikka oma laadilt pidada tsiviilõigusse kuuluvaks või on see hoopis kriminaalne.

29. Taotluse saanud asutus märgib, et vaidlusalune täitedokument koostati inglise keeles 14. novembri 2012 kuupäevaga ning edastati kaebajale sama kuupäeva kandva kirjaga. Põhikohtuasjas ei ole esitatud ühtegi kaebust vaidlusaluse täitedokumendi vormi ega sisu kohta ega taotluse saanud asutuse tegevuse kohta Iirimaal. Kaebaja kinnitas ristküsitlusel 27. oktoobril 2015, et ta mõistab vaidlusalust täitedokumenti ja et talle oli teatatud, et mis tahes vastuväide selles dokumendis nimetatud nõude suhtes tuleb esitada abi taotlevale asutusele Kreekas. Kaebaja kinnitas samuti, et talle oli antud taotluse esitanud asutuse asjakohane aadress Kreekas ning et taotluse saanud asutus Iirimaal oli talle teatanud, et ta ei võta edasisi samme, kuni kaebaja vaidleb taotluse esitanud asutusega.

30. Selle asemel esitas kaebaja 11. juunil 2014 taotluse, mille alusel Iirimaa kohus alustas menetlust, mis kulmineerus eelotsuse taotlemisega.

31. Taotluse saanud asutuse hinnangul on nii direktiivi 2010/24 artikli 14 sõnastuse kui ka selle põhjenduste 12 ja 20 alusel selge, et artikkel 14 näeb ette selliste kaebuste nagu kaebaja oma esitamise Kreekas. Vastupidine seisukoht tähendaks direktiiviga 2010/24 loodud süsteemi pea peale keeramist ning kahjustaks vastastikuse abi süsteemi ning eriti direktiivi 2010/24 artiklit 12. Seda arvestades tuleb vaidlusaluse täitedokumendi menetluslikku ja sisulise kehtivuse küsimus esitada harta valguses Kreeka kohtutele.

32. Taotluse saanud asutus väidab, et kuivõrd kaebaja ei vaidlustanud vaidlusalust täitedokumenti Kreekas, siis oli taotluse saanud asutus direktiivi 2010/24 artikli 13 lõike 1 kohaselt kohustatud käsitlema nõuet justkui see oleks esitatud Iiri õiguse alusel. Kui kaebaja peaks nüüd astuma samme vaidlusaluse täitedokumendi vaidlustamiseks, siis loetaks Iiri õiguse kohaselt taotluse saanud asutuse mis tahes edasine menetlus automaatselt peatatuks.[18]

33. Taotluse saanud asutus eristab kohtuotsust Kyrian selle alusel, et selles käsitletakse olukorda, kus oli esitatud kaebus taotluse saanud asutuse teavitamise peale selle alusel, et teavitamine toimus keeles (saksa keel), mis ei olnud taotluse saanud liikmesriigi (kohtuasjas Kyrian oli selleks Tšehhi Vabariik) keel ega ka keel, mida adressaat oleks mõistnud. Käesolevas asjas oli põhikohtuasjas teavitamise keel inglise keel ning meie kaebajal ei ole erinevalt kohtuasja Kyrian kaebajast sellele etteheiteid. Ehkki taotluse saanud asutus on teadlik, et täitmist lubavad dokumendid võib erandjuhtudel täitmata jätta, peab alus selleks tulenema teataval viisil dokumendi endaga olemuslikult seotud asjaoludest, milleks võivad olla teates kasutatud keel või selle adressaadiks olev isik, aga mitte alusnõude kehtivust puudutav vaidlus faktiliste asjaolude üle.

16 Euroopa Inimõiguste Kohtu 1. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Kolegovy *vs*. Venemaa (CE:ECHR:2012:0301JUD001522605, punkt 40).

17 Euroopa Inimõiguste Kohtu 30. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Kapetanios jt *vs*. Kreeka (CE:ECHR:2015:0430JUD000345312).

18 Ta viitab 2011. aasta määruse nr 643/2011, Euroopa Liit (vastastikune abi maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel) (Statutory Instrument No 643/2011, European Union (Mutual Assistance for Recovery of Claims relating to Taxes, Duties and other Measures) Regulations 2011), (*Iris Oifigiúil*, 16.12.2011) artikli 13 lõikele 1.

34. Taotluse saanud asutus märgib, et eelotsusetaotluse esitanud kohtus kuulati Kreeka juristi ekspertarvamus ära vaatamata tema vastuväitele ning ta vaidleb samuti vastu sellele, et esitatud tõendid tõendavad üheselt, et asja vaidlustamine kaebaja poolt Kreekas oleks määratud läbi kukkuma. Kaebaja saab esitada Kreeka kohtutes väite tema põhiõiguste rikkumise kohta ning saavutada vajaduse korral Kreeka kohtult, mille otsuse peale ei saa edasi kaevata, ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse esitamise Euroopa Kohtule.

35. Lõpuks ei nõustu taotluse saanud asutus väitega, et puudused kättetoimetamises pakuvad Iiri õiguses vaieldamatult alati absoluutset kaitset.

36. Kreeka valitsus ei nõustu, et kaebajal ei oleks olnud võimalik tugineda oma põhiõigustele, sealhulgas tõhusa õiguskaitsevahendi õigusele, kui ta oleks vaidlustanud 2009. aasta hindamisakti Kreekas. Symvoulio tis Epikrateiasi (Kreeka kõrgeim halduskohus) kohtupraktikas on leitud, et ehkki haldusmenetluse seadustiku artikli 66 lõike 1 punkti A alapunkti a kohaselt algab edasikaebamise tähtaeg reeglina ajast, mil haldusakt loetakse asjaomasele isikule seaduslikult kättetoimetatuks, on võimalik arvestada tähtaja kulgemist ka hetkest, mil asjaomane isik sai tõendatult täielikult teadlikuks vaidlustatud aktist, kas siis seetõttu, et ettenähtud kättetoimetamist ei toimunud või see küll toimus, aga oli õigusvastane.[19] Kreeka valitsus viitab selles suhtes samuti Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale.[20]

37. Kreeka valitsus vaidleb vastu eelotsusetaotluse punktile 16, kuna Kreeka saatkonnale Iirimaal saadetud dokumendid, mille suhtes ta möönab, et neid ei toimetatud kätte korrektselt, olid tegelikult inglise keeles.[21]

38. Eelotsusetaotlus põhineb eelotsusetaotluse esitanud kohtu ekslikul eeldusel, justkui oleks ilmne, et trahvi sissenõudmine Iirimaal kujutaks endast kaebaja harta artiklist 47 ja EIÕK artiklist 6 tulenevate õiguste rikkumist.

39. Kohtuistungil ütles Kreeka valitsuse esindaja, et kui dokumenti ei toimetata kätte, nagu juhtus põhikohtuasjas, või kättetoimetamine ei ole seaduslik, siis hakkab vaidlustamise tähtaeg Kreekas kulgema alles alates hetkest, mil adressaat saab täielikult teadlikuks tema vastu esitatud väidetest. Neile nõuetele mittevastav kättetoimetamine võidakse mitteõigeaegsena tühistada ning Kreeka kohtunik võib otsustada, et tähtaeg ei hakka kulgema enne, kui adressaadil on tõeline täielik arusaam nõude sisust. Seega oleks kaebaja võinud paluda Symvoulio tis Epikrateiasil (Kreeka kõrgeim halduskohus) menetlustähtaeg ennistada, võttes aluseks 2009. aasta hindamisakti ingliskeelse tõlke kättesaamise 14. novembril 2013, kuid ta ei valinud seda menetlusteed. Kui ta teeks seda praegu, oleks ta tähtaja ületanud.

40. Samuti ei käsitlenud eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt ära kuulatud õigusekspert Kreeka valitsuse kirjalikus seisukohas viidatud Symvoulio tis Epikrateiasi (Kreeka kõrgeim halduskohus), Areios Pagose (Kreeka kassatsioonikohus) ega Euroopa Inimõiguste Kohtu asjakohast kohtupraktikat.

19 Kreeka valitsus viitab lahenditele 986/2016, 169/2015, 3575-7/2013, seitsmeliikmeline kolleegium 2436-7/2012, täiskogu 2034-6/2011, 193, 1309/2006, 3696/2005, 627/2002, seitsmeliikmeline kolleegium 3761/1999, 537-540/1998, 3220/1990, vt Symvoulio tis Epikrateias (kõrgeim halduskohus) 1797/2000, 589, 2188/1972.

20 Euroopa Inimõiguste Kohtu 14. jaanuari 2010. aasta otsus Popovitsi *vs*. Kreeka (CE:ECHR:2010:0114JUD005345107) ja Euroopa Inimõiguste Kohtu 28. mai 2009. aasta otsus Elyasin *vs*. Kreeka (CE:ECHR:2009:0528JUD004692906).

21 Eelotsusetaotluse punkti 16 kohaselt „nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu käsutuses olevatest tõenditest, et need dokumendid olid kreeka keeles“.

41. Komisjon toob välja, et vastastikuse usalduse ja tunnustamise põhimõtte kohaselt peavad kõik liikmesriigid eeldama – välja arvatud juhul, kui esineb erandlikke asjaolusid –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi.[22] Vastastikuse usalduse põhimõtet on rakendatud direktiivi 2010/24 artikli 10 lõikes 1 ja artiklis 13, mille kohaselt on liikmesriigid põhimõtteliselt kohustatud nõudma sisse taotletud nõuded, mille suhtes on olemas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument.

42. Samas on harta artikli 47 järgimine liikmesriikidele ja järelikult ka nende kohtutele kohustuslik, kui nad rakendavad liidu õigust, millega on tegemist ka siis, kui nad täidavad nõude sissenõudmise taotlust vastavalt täitmisele pööramist lubavale dokumendile.[23]

43. Selles suhtes on Euroopa Kohus otsustanud, et liikmesriikide vastastikuse tunnustamise ja vastastikuse usalduse põhimõtte suhtes võib teha erandeid „erandlikel asjaoludel“, eeskätt siis, kui on vaja tagada põhiõiguste järgimine.[24]

44. Komisjon märgib, et välisriikide kohtute otsuste tunnustamise ja täitmise kontekstis on liidu seadusandjal õnnestunud kaitseõiguste järgimine ja õigus tõhusale õiguskaitsele tasakaalustada vastastikuse tunnustamise põhimõttega.[25]

45. Lisaks tugineb komisjon kohtuotsuse Kyrian seisukohale, milles lubatakse taotluse saanud riigi asutustel erandkorras kontrollida, kas direktiivi 2010/24 artikli 12 alusel välja antud täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi täitmine kujutab endast ohtu avalikule korrale,[26] ning samuti Euroopa Inimõiguste Kohtu otsusele Avotiņš *vs.* Läti.[27] Komisjon on seisukohal, et see kohtuotsus lahendab põhikohtuasja dilemma.

46. Kui kohaldada kohtuotsuses Avotiņš *vs.* Läti seoses EIÕK artikli 6 lõikega 1 ning õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele määratletud põhimõtteid sellises kohtuasjas nagu käesolev, siis tuleneb sellest, et tavaliselt ei või taotluse saanud liikmesriik kontrollida täitedokumendi kehtivust või täidetavust, kui kaebaja ei ole ära kasutanud kohalikke õiguskaitsevahendeid. Ent erandjuhtudel, kui taotluse saanud riigi kohus on mõistliku kahtluseta kindel, et huvitatud isiku tõhus õiguskaitse ei ole taotluse esitanud liikmesriigis võimalik, siis ei kohaldata direktiivi 2010/24 artiklis 14 sätestatud rollide jaotust.[28] Järelikult võivad taotluse saanud liikmesriigi kohtud erandkorras kontrollida, kas täitedokumendi täitmine võib eeskätt oluliselt rikkuda harta artikli 47 esimeses lõigus ette nähtud põhiõigust tõhusale kohtulikule kaitsele ning oluliselt kahjustada õigusemõistmist ning sellisel juhul jätta nõude sissenõudmise taotluse rahuldamata.

47. Ent keeldumine taotluse täitmisest sellel alusel kujutab endast viimset abinõu ning selle kasutamise künnis on väga kõrge. Taotluse saanud riigi kohtul peavad olema tõendid, mis tõendavad vähimagi kahtluseta, et tõhus õiguskaitse ei ole võimalik, ning ta peab olema teinud mõistlikult kõik vajaliku sellele järeldusele jõudmiseks, sealhulgas taotlema teavet taotluse esitanud liikmesriigi asjaomastelt asutustelt.[29]

22 Komisjon viitab Euroopa Kohtu 18. detsembri 2014. aasta arvamusele 2/13 (Euroopa Liidu ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga) (EU:C:2014:2454, punkt 191); 5. aprilli 2016 aasta kohtuotsusele Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 78).

23 Komisjon viitab *mutatis mutandis* 5. aprilli 2016 kohtuotsusele Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 84).

24 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus N.S. (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punktid 80–82) ja 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsusele Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 82 ja 83.

25 Komisjon viitab määruse nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2012, L 351, lk 1) artikli 45 lõike 1 punktile b.

26 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, punkt 42).

27 EIÕK 23. mai 2016. aasta kohtuotsus Avotiņš *vs.* Läti (CE:ECHR:2016:0523JUD001750207).

28 Komisjon viitab (*mutatis mutandis*) Euroopa Inimõiguste Kohtu 23. mai 2016. aasta otsusele Avotiņš *vs.* Läti, CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, punkt 121 jj.

29 Komisjon toetub *mutatis mutandis* 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsusele Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punktid 91–95).

V. Analüüs

48. Olen jõudnud alljärgneva analüüsi alusel järeldusele, et eelotsuse küsimusele tuleks vastata eitavalt. See seisukoht põhineb direktiivis 2010/24 ja selle eellases, direktiivis 2008/55 ette nähtud menetluse puudustel ning mitte komisjoni poolt välja pakutud õiguslikul kriteeriumil, mis lähtub põhjendamata kahtlustest, et kui kaebaja oleks algatanud menetluse Kreekas, siis ei oleks tal olnud võimalik saada seal tõhusat õiguskaitset.

A. Sissejuhatavad märkused

1. Vastastikuse usalduse põhimõte

49. Vastastikuse usalduse põhimõtte kohaselt peavad liikmesriigid „välja arvatud erandlikel juhtudel" eeldama, „et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi".[30] Euroopa Kohus on samas leidnud, et selle põhimõtte suhtes võib olla erandeid. Näiteks on ta toetanud taolisi erandeid liidu sisserände- ja varjupaigaõiguses ning politsei- ja õigusalase koostöö valdkonnas selliste süstemaatiliste või üldiste puuduste korral liikmesriigis, mis võivad reaalselt kaasa tuua isiku või isikute teatavate hartast tulenevate õiguste rikkumise ohu, kui vastastikuse usalduse põhimõtet kohaldataks automaatselt.[31]

50. Samuti on Euroopa Kohus leidnud tsiviil- ja kaubandusasjades tehtava õigusalase koostöö valdkonnas, et liikmesriigi kohtu otsuse tunnustamise ja täitmise suhtes avaliku korra kaitsest tulenev erand, mis oli sätestatud nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades[32] artikli 34 lõikes 1 ning mis nüüd sisaldub määruse nr 1215/2012[33] artikli 45 lõike 1 punktis a, on kohaldatav liidu õiguskorra ja seega tunnustamise taotluse saanud liikmesriigi õiguskorra olulise tähtsusega õigusnormi või selles õiguskorras tunnustatud põhiõiguse ilmse rikkumise korral.[34]

51. Kohtuasja toimikust ei nähtu, et Kreekas esineks seoses harta artiklis 47 ette nähtud õiglase kohtuliku arutamisega või tõhusa õiguskaitsevahendi õigusega sellisel määral probleeme, et see toetaks põhikohtuasja asjaoludel direktiivi 2010/24 kontekstis erandi tegemist vastastikuse usalduse põhimõttest.[35]

30 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (Euroopa Liidu ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga) (EU:C:2014:2454, punkt 191).

31 Politsei- ja õigusalase koostöö valdkonna kontekstis vt nt 5. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Sisserände- ja varjupaigaõiguse kontekstis vt nt 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus N.S. (C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865).

32 EÜT 2001, L 12, lk 1.

33 ELT 2012, L 351, lk 1.

34 Vt nt 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka 19. novembri 2015. aasta kohtuotsus P (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, punkt 39).

35 Vt 5. aprilli 2016 kohtuotsus Aranyosi ja Căldăraru (C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 88). Eelotsusetaotluses märgitakse lühidalt, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule tegi muret see, kas kaebaja oleks tulenevalt käesolevaks ajaks möödunud erakordselt pikast ajast saanud Kreekas tõhusa õiguskaitse ja õiglase kohtupidamise mõistliku aja jooksul, kuid seda teemat kirjalikes või suulistes seisukohtades rohkem ei käsitletud.

52. Põhikohtuasja faktilised asjaolud ei tõenda, et kaebajal ei oleks olnud näiteks võimalik osaleda võimalikes menetlustes Kreeka kohtutes.[36] Isegi kui Iiri kohtud oleksid olnud põhjendatult eksiarvamusel, et kui kaebaja oleks esitanud kaebuse Kreeka ja mitte Iirimaa kohtutesse, siis oleks liidu õigust või liikmesriigi õigust, sealhulgas kaebetähtaegu valesti kohaldatud, siis oleks see iseenesest ebapiisav, et teha erand vastastikuse usalduse põhimõttest ja välistada Kreeka kohtud kui kohased kohtud vaidlusaluse täitedokumendi vaidlustamiseks, nagu on ette nähtud direktiivi 2010/24 artiklis 14 ja põhjenduses 12.[37]

2. Euroopa Kohtu otsus Kyrian

53. Olen nõus, et Euroopa Kohtu poolt kohtuotsuses Kyrian kehtestatud reegli võib võtta põhikohtuasjas tõusetunud õigusküsimuste lahendamisel lähtekohaks.

54. Nimetatud kohtuasjas paluti Euroopa Kohtul kaaluda tagajärgi, mis tulenesid sellest, et taotluse esitanud (Saksamaa) asutus ei esitanud Tšehhi kodanikule ja Tšehhi Vabariigi residendile M. Kyrianile dokumente keeles, mida M. Kyrian oleks mõistnud. Kas see andis M. Kyrianile õiguse vaidlustada nõude täitmine Tšehhi kohtutes ja mitte Saksa kohtutes, ehkki tollal kehtinud direktiivi 76/308 artikli 12 lõiked 1 ja 3, mis nüüd sisalduvad direktiivi 2010/24 artiklis 14, nägid ette, et M. Kyrian oli kohustatud esitama kaebuse Saksa kohtutesse?

55. Kohtuotsuses Kyrian leidis Euroopa Kohus esiteks, et erandkorras on taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigi kohtutel õigus kontrollida, kas asjaomase täitedokumendi kohased täitetoimingud kujutavad endast ohtu liikmesriigi avalikule korrale, ning kohastel juhtudel keelduda täielikult või osaliselt abi andmast või anda abi teatud tingimustel.[38]

56. Teiseks märkis Euroopa Kohus eelmainitud erandit täpsemalt avamata seejärel, et taotluse saanud asutuse liikmesriigi kohtud on pädevad kontrollima kas nõude täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Tõlgendades direktiivi 76/308 artikli 12 lõikes 3 kasutatud mõistet „täitemeetmed“, mis nüüd paikneb direktiivi 2010/24 artikli 14 lõikes 2, märkis Euroopa Kohus, et vastavalt direktiivi 76/308 artiklile 5, millele nüüd vastab direktiivi 2010/24 artikkel 8, teeb vastastikuse abi raames toimuva sissenõudmismenetluse esimeses etapis taotluse saanud asutus adressaadile teatavaks kõik nõude või selle sissenõudmisega seotud juriidilised dokumendid ja otsused, mis pärinevad taotluse esitanud asutuse asukohaliikmesriigist, kusjuures edastatav teave peab põhinema taotleva asutuse poolt antud teabel.[39] Sellest tuleneb, et teatavakstegemine on direktiivi 76/308 artikli 12 lõikes 3 ette nähtud täitemeede ja et kooskõlas nimetatud sättega tuleb kõik kaebused teatavakstegemise peale esitada taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigi pädevale asutusele.[40]

57. Kolmandaks otsustas Euroopa Kohus, et nõude täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi teatavakstegemist ei ole võimalik pidada nõuetekohaselt toimunuks, kui seda tehti taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigi territooriumil keeles, millest adressaat aru ei saa ja mis ei ole ka selle liikmesriigi ametlik keel. Euroopa Kohus märkis, et „õigeaegse teavitamise eesmärk on anda adressaadile võimalus kindlaks määrata talle teatavaks tehtud dokumendis esitatud nõude ese ja

36 Seda stsenaariumi kaaluti 2. aprilli 2009. aasta kohtuotsuses Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, punktid 27 ja 33 ning seal viidatud kohtupraktika).

37 Vt 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, punkt 49).

38 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus Kyrian (C-233/08 EU:C:2010:11, punkt 42).

39 *Ibid.*, punkt 46.

40 *Ibid.*, punkt 47.

põhjus ning kaitsta oma õigusi“ [41] ning et tõhus teavitamine kõigist juriidilistest dokumentidest ja otsustest, mis pärinevad taotluse esitanud asutuse asukohaliikmesriigist, peab samal ajal austama ka teadete adressaatide õigustatud huvisid. [42] Teatavakstegemine Tšehhi Vabariigis saksa keeles ei vastanud eelnimetatud adressaatide õiguste tagamise ja õigustatud huvide austamise nõuetele.

58. Euroopa Kohus asus seisukohale, et kuna direktiiv 76/308 ei näe ette tagajärgi selleks puhuks, kui teatavakstegemine toimub muus keeles kui taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigi ametlik keel, „siis tuleb liikmesriigi kohtul kohaldada siseriiklikku õigust, jälgides samas, et tagatud on ühenduse õiguse täielik toime, mis võib teda kallutada tõlgendama vaid riigisisest olukorda silmas pidades välja töötatud õigusnormi nii, et seda saaks kohaldada asjaomases piiriüleses olukorras“. [43] Seda piiravad vaid võrdväärsuse ja tõhususe põhimõte. [44]

59. Samas ei ilmnenud kohtuasjas Kyrian õiguslikke ega faktilisi probleeme seoses sellega, millises järjekorras olid tehtud direktiivides 2010/24 ja 2008/55 ette nähtud abitoimingud, st teabe taotlemine [45], siis adressaadi teavitamine nõudest taotluse saanud asutuse poolt [46] ning seejärel sissenõudmistaotluse esitamine [47]. Käesolevas põhikohtuasjas eirati seda järjekorda, kuna kaebaja sai 2009. aasta hindamisakti kätte pärast ja mitte enne vaidlusalust täitedokumenti. Seega tuleb kaaluda, kas vaidlusalusest nõudest *üldse* teatamata jätmine kuni ajani, mil oli juba välja antud ja kätte toimetatud täitmisele pööramist lubav ühtne juriidiline dokument vastavalt direktiivi 2010/24 artiklile 12, kuulub kohtuotsusega Kyrian kehtestatud tunnuste hulka, nagu neid on eespool kirjeldatud, nii et sellist täitmisele pööramist lubavat ühtset juriidilist dokumenti saab vaidlustada taotluse saanud liikmesriigis, isegi kui see on kirjutatud taotluse saanud liikmesriigi keeles.

3. Harta ja põhikohtuasi

60. Niipea kui liikmesriik taotleb mõnda direktiiviga 2010/24 ette nähtud abi vormi, „reguleerib“ sellist olukorda liidu õigus. [48] See tähendab, et kogu direktiivi 2010/24, sealhulgas artiklit 14 tuleb tõlgendada kooskõlas õiguse üldpõhimõtete ning selliste põhiõigustega nagu õigus tõhusale kohtulikule kaitsele koos selle osadega [49], nagu on ette nähtud harta artiklis 47. See tähendab samuti, et taotluse saanud liikmesriigi kohtute kaalutlusõigust, kas algatada kohtulik kontroll, ei piira mitte ainult tõhususe ja võrdväärsuse põhimõtted, nagu võiks järeldada kohtuotsusest Kyrian. [50]

61. Lisaks, ehkki vaidlusaluse täitedokumendi lahtris 7 märgitakse, et „esmasest täitmisele pööramist lubavast dokumendist teavitamise“ kuupäev oli 15. juuli 2009 (mis vastab vaidlusaluse nõude avaldamise kuupäevale Kreeka ametlikes teadaannetes), avaldab Kreeka valitsus oma kirjalikus seisukohas, et paralleelne üritus teavitada kaebajat Dublini saatkonna kaudu, ei olnud edukas. Peale selle märkis Kreeka valitsuse esindaja kohtuistungil, et kaebaja ei saanud temavastasest asjast täielikult teadlikuks enne 14. novembrit 2013, mil ta sai kätte 2009. aasta hindamisakti ingliskeelse tõlke. [51]

41 *Ibid*., punkt 58.

42 *Ibid*., punkt 57.

43 *Ibid*., punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika.

44 *Ibid*., punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika.

45 Direktiivi 2008/55 artikkel 4 ning direktiivi 2010/24 artiklid 5 ja 6.

46 Direktiivi 2008/55 artikkel 5 ning direktiivi 2010/24 artiklid 8 ja 9.

47 Direktiivi 2008/55 artiklid 6–18 ning direktiivi 2010/24 artiklid 10–18.

48 7. märtsi 2017. aasta kohtuotsus X ja X (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, punkt 45). Vt sarnaselt nõukogu 15. veebruari 2011. aasta direktiivi 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta ja direktiivi77/799/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2011, L 64, lk 1) kontekstis 16. mai 2017. aasta kohtuotsus Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, punktid 32–42).

49 Käesoleva ettepaneku punkt 72.

50 Käesoleva ettepaneku punkt 58.

51 Märgin, et vastastikuse abi taotluse või mõne muu vaidluse seisukohast asjakohase liidu õigusakti puudumisel on teatavakstegemine avaldamisega Kreeka ametlikes teadaannetes täielikult selle liikmesriigi siseasi ning seetõttu reguleerib selle vaidlustamist ainult selle liikmesriigi seadus. Vt 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 60) ja 26. veebruari 2013. aasta kohtuotsus Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 29).

62. Seetõttu nõustun, et kuupäev, mil kaebajat teavitati vaidlusalusest nõudest piisavalt üksikasjalikult, et tal tekkis mõistlik võimalus ennast tõhusalt kaitsta, nagu nõutakse harta artiklis 47,[52] oli 14. november 2013, mil ta sai kätte 2009. aasta hindamisakti ingliskeelse tõlke.

B. Direktiivides 2010/24 ja 2008/55 ette nähtud menetlus

63. Väljakujunenud kohtupraktika järgi peab liidu õigusnormi tõlgendamisel arvestama mitte üksnes normi sõnastust, vaid ka selle konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see norm on.[53] Et tagada direktiivi 2010/24 täielik toime ja autonoomne tõlgendamine, tuleb lähtuda peamiselt selle süsteemist ja eesmärkidest.[54]

64. Nagu eespool juba viidatud, leidis Euroopa Kohus kohtuotsuses Kyrian, et vastastikuse abi raames toimuva sissenõudmismenetluse „esimeses etapis“ teeb taotluse saanud asutus adressaadile teatavaks kõik nõude või selle sissenõudmisega seotud juriidilised dokumendid ja otsused, mis pärinevad taotluse esitanud asutuse asukohaliikmesriigist, kusjuures edastatav teave peab põhinema taotleva asutuse poolt antud teabel.[55] Selgitan allpool, et see peab kehtima ka siis, kui liikmesriik püüab nõuet teatavaks teha ilma taotluse saanud asutuse abita, nagu on olukord põhikohtuasjas.

65. Seda kohustust kajastavad võrdselt nii direktiivi 2010/24 kui ka direktiivi 2008/55 üldine ülesehitus, mille kohaselt abi andmise järjekorda kuulub kõigepealt teabevahetus,[56] siis teavitamine[57] ja seejärel sissenõudmine[58], ning asjaolu, et mõlemad direktiivid keelavad sissenõudmise taotlemise, kui nõue ise ja/või täitmisele pööramist lubav dokument[59] on vaidlustatud taotluse esitanud liikmesriigis.[60] See tähendab, et nõudest teavitamine eelneb sissenõudmise ja täitmisele pööramise taotlemisele.

66. Lisaks sellele on nii komisjoni rakendusmääruses nr 1189/2011[61] kui ka selle eellases, komisjoni määruses (EÜ) nr 1179/2008[62], millega kehtestatakse vastavalt direktiivi 2010/24 ja 2008/55 rakenduseeskirjad, teavitamise ja sissenõudmise menetluse läbiviimiseks ette nähtud standardsed ja kindlas järjekorras paika pandud näidisvormid.[63]

67. Mis puudutab direktiivi 2010/24 ettevalmistavat materjali, siis komisjoni algses ettepanekus rõhutati komisjoni soovi „lihtsustada ja täpsustada ühenduse õigust“[64].Ka direktiivi 2010/24 eesmärk vastavalt ühele selle põhjendustest on kehtestada siseturul selline sissenõudmisabi süsteem, mis oleks „ühtne“.[65]

52 Euroopa Kohus leidis 18. juuli 2013. aasta otsuse komisjon *vs*. Kadi jt (C-584/10 P, C-593/10 P, C-595/10 P, EU:C:2013:518) punktis 100, et harta artikkel 47 nõuab piisava teabe teatavaks tegemist, „et võimaldada“ menetlusosalistel kaitsta oma õigusi „parimates võimalikes tingimustes ja otsustada täielikult informeerituna, kas on tarvis pädevasse kohtusse pöörduda, kui ka täielikult võimaldada viimati nimetatul kontrollida käsitletava otsuse seaduslikkust“.

53 V 6. juuni 2013. aasta kohtuotsus MA jt (C-648/11, EU:C:2013:367, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

54 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, punkt 35).

55 Käesoleva ettepaneku punkt 56.

56 Käesoleva ettepaneku punkt 45.

57 Käesoleva ettepaneku punkt 46.

58 Käesoleva ettepaneku punkt 47.

59 „Täitmisele pööramist lubavat juriidilist dokumenti“ eristatakse direktiivi 2010/24 artiklis 12 nimetatud „täitmisele pööramist lubavast ühtsest juriidilisest dokumendist“, viimati nimetatu on dokument, mida kohaldatakse sissenõudmistaotluste suhtes.

60 Direktiivi 2010/24 artikkel 11 ja direktiivi 2008/55 artikkel 7.

61 18. novembri 2011. aasta määrus, millega kehtestatakse nõukogu direktiivi 2010/24 teatavate sätetega seotud üksikasjalikud eeskirjad, ELT 2011, L 302, lk 16.

62 28. novembri 2008. aasta määrus, millega kehtestatakse direktiivi 2008/55 teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT 2008, L 319, lk 21).

63 Komisjoni määrus nr 1179/2008 sisaldas teabenõude näidisvormi, ent seda määruses nr 1189/2011 ei olnud.

64 KOM (2006) 605 lõplik, Brüssel 19.10.2006, lk 2.

65 Vt põhjendus 20.

68. Põhikohtuasjas asjakohasel ajal kehtinud vastastikuse abi sätetest st direktiivi 2008/55 artiklite 4 ja 5 sõnastusest on siiski selge, et Kreeka asutused ei olnud kohustatud taotlema Iiri asutuste abi saamaks nende toimikus olevaga võrreldes rohkem teavet kaebaja aadressi kohta või taotlema Iiri asutustelt kaebaja teavitamist 2009. aasta hindamisaktist.[66] Need mõlemad toimingud tehakse direktiivi 2008/55 artiklite 4 ja 5 kohaselt „abi taotleva asutuse palvel" ning nende kaalutlusõiguslikku laadi korratakse direktiivis 2010/24.[67]

69. Ent kui nende võimaluste kasutamata jätmise tõttu toimub adressaadi teavitamine alles pärast nõude kohta täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi väljastamist direktiivi 2010/24 artikli 12 alusel, võib kohtuotsuse Kyrian kohaselt nõude sissenõudmise vaidlustada taotluse saanud riigi kohtutes, kellele jääb õigus kohaldada liikmesriigi õigust, järgides seejuures sissenõudmismenetluses asjakohaseid õiguse üldpõhimõtteid ja põhiõigusi (näiteks õigust tõhusale kohtulikule kaitsele vastavalt harta artiklile 47) koos võrdväärsuse ja tõhususe põhimõttega.[68]

70. Vastasel korral oleks liikmesriikidel võimalus parandada oma viga nõude teatavakstegemisel pelgalt sellega, et nad annavad direktiivi 2010/24 artikli 12 alusel välja täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi ja algatavad sissenõudmismenetluse.

71. Nagu alljärgnevast ilmneb, toetab seda analüüsi Euroopa Kohtu praktika, mis käsitleb kaitseõigust seoses harta artiklis 47 ette nähtud õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele.

C. Harta artikli 47 rikkumine

72. Liidu õigusest isikutele tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, mis on sätestatud harta artiklis 47, koosneb eri koostisosadest, mis on eelkõige kaitseõigused, poolte võrdsuse põhimõte, õigus pöörduda kohtusse ning õigus lasta end nõustada, kaitsta ja esindada.[69] Poolte võrdsuse põhimõtet, mille kohaselt peab kõikidel pooltel olema mõistlik võimalus esitada oma seisukohti tingimustel, mis ei aseta teda märkimisväärselt ebasoodsasse olukorda võrreldes vastaspoolega,[70] kohaldatakse liidu õiguses nii avaliku õiguse kui ka tsiviilkohtumenetluses.[71]

73. Euroopa Kohus on samuti otsustanud, et kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele rikkumise olemasolu tuleb analüüsida iga juhtumi konkreetsete asjaolude alusel, eelkõige asjassepuutuva akti laadi, selle vastuvõtmise konteksti ja asjaomast valdkonda reguleerivate õigusnormide põhjal.[72]

74. Kui teabe küsimise, teavitamise ja sissenõudmise taotlemise järjekorda ei järgita, nii et nõudest teatamine toimub pärast täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi väljastamist, siis tekib pea möödapääsmatult raskusi järgida harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Seda illustreerivad ilmekalt põhikohtuasja faktilised asjaolud.

66 Vrd Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta määruse (EÜ) nr 1393/2007 kohtu- ja kohtuväliste dokumentide liikmesriikides kättetoimetamise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades („dokumentide kättetoimetamine"), millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1348/2000, (ELT 2007, L 324, lk 79) alusel kehtestatud kohustusliku süsteemiga. Uuema arutelu kohta vt 2. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157).

67 Vt direktiivi 2010/24 artiklid 5, 8 ja 10. Tuleb arvestada, et direktiivi 2010/24/EL artiklis 8 võrreldes direktiivi 2008/55 artikliga 5 ette nähtud madalam teavitamisabi taotlemise künnis ei kehtinud 2009. aasta hindamisakti väljastamise ajal 27. aprillil 2009.

68 Käesoleva ettepaneku punkt 60.

69 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

70 Euroopa Inimõiguste Kohtu 23. mai 2016. aasta kohtuotsus Avotiņš *vs*. Läti (CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, punkt 119).

71 Vt nt 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ordre des barreaux francophones et germanaphone jt (C-543/14, EU:C:2016:605, punktid 40–42).

72 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

75. Kaitseõiguste tagamine on liidu õiguse üldpõhimõte, mida tuleb kohaldada, kui ametiasutus kavatseb teha isiku suhtes talle ebasoodsa otsuse. Nimetatud põhimõtte kohaselt tuleb niisuguste otsuste adressaatidele, kelle huvisid otsused märkimisväärselt mõjutavad, anda tegelik võimalus nende asjaolude suhtes oma seisukoha esitamiseks, millega ametiasutus oma otsust põhjendada kavatseb. Niisugune kohustus on liikmesriikide asutustel, kui nad teevad otsuseid liidu õiguse kohaldamisalas, vaatamata sellele, et kohaldatav liidu õigus seda menetlusnõuet sõnaselgelt ette ei näe.[73]

76. Kohtuistungil väitis Kreeka valitsuse esindaja, et kaebajat oli teavitatud juulis 2002, võimaldades talle ingliskeelse tõlke ja muud abi, tolliuurimisest, mis viis 2009. aasta hindamisakti väljaandmiseni. Ent kaebaja ei soovinud tollal oma seisukohta avaldada. Kui see oli nii, millele kaebaja oma kirjalikus seisukohas vastu vaidleb, siis ei teki küsimusi kaitseõiguste mittejärgimise kohta selles menetluse varajases etapis.[74]

77. Ent igal juhul tekkisid probleemid harta artiklis 47 ette nähtud kaitseõigustega tõhusa kohtuliku kaitse õiguse kontekstis hiljem, kuna 2009. aasta hindamisaktist ja järelikult vaidlusaluse nõude üksikasjadest teavitati kaebajat alles *pärast* taotluse saanud asutuse poolt talle vaidlusalusest täitedokumendist teatamist. See edastati koos 14. novembri 2012 kuupäeva kandva taotluse saanud asutuse maksenõudega, samas kui üksikasjalikud andmed vaidlusaluse nõude kohta tehti kaebajale teatavaks aasta hiljem, kui ta sai kätte 2009. aasta hindamisakti koos ingliskeelse tõlkega.

78. Selline järjekord asetas kaebaja oluliselt ebasoodsamasse olukorda võrreldes taotluse esitanud asutusega, kuna tal ei olnud vastupidi Euroopa Kohtu otsuses Kyrian[75] nõutule võimalik „kindlaks määrata talle teatavaks tehtud dokumendis esitatud nõude ese ja põhjus ning kaitsta oma õigusi“, kui ta sai 14. novembril 2012 taotluse saanud asutuselt maksenõude, mis sisaldas vaidlusalust täitedokumenti.

79. Lisaks on Euroopa Kohtu praktikas, ehkki küll tsiviilasjades tehtava koostöö kontekstis, välja kujunenud, et harta artikliga 47 kaitstud õigus õiglasele kohtupidamisele nõuab, et iga kohtuotsus oleks põhjendatud, selleks et kostjal oleks võimalik mõista tema süüdistamise põhjusi ja selline kohtuotsus tõhusalt ja tegelikult vaidlustada.[76] Sama kehtib ka direktiivi 2010/24 tõlgendamise ning nende tagajärgede suhtes, mis tulenevad sellest, kui liikmesriik ei kasuta nõuetest teatamisel abi taotlemise võimalusi, mis on ette nähtud käesoleval ajal direktiivi 2010/24 artiklites 8 ja 9.[77]

80. Kaebajale põhikohtuasjas ei antud mõistlikku võimalust kaitsta oma huve, kuna vaidlusaluses täitedokumendis esitati sisuliselt ainult järgmine teave: vaidlusaluse nõude summa, selle seotus tollimaksudega, päritoluliikmesriik, vaidlusaluse nõude kuupäev ning selle sissenõutavaks muutumise aeg, täitmisele pööramist lubavast esmasest dokumendist (mis põhikohtuasjas on 2009. aasta hindamisakt) teavitamise (väidetav) kuupäev ning vastutava tollibüroo aadress. Seda teabe nappust

73 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).

74 Kui Euroopa Kohus leidis 3. juuli 2014. aasta kohtuotsuses Kamino International Logisitics ja Datema Hellmann Worldwide Logistics (C-129/13 ja C-130/13, EU:C:2014:2041, punkt 29), et õigus heale haldusele harta artiklis 41 ja kaitseõiguste tagamine harta artiklis 48 on kohaldatavad liikmesriikide asutustele, mis rakendavad ühenduse tolliseadustikku, siis 17. juuli 2014. aasta kohtuotsuses YS jt (C-141/12 ja C-372/12, EU:C:2014:2081, punkt 67) leidis Euroopa Kohus, et harta artikkel 41 on kohaldatav ainult liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele. Vt ka 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, punkt 83), milles Euroopa Kohus lisas, et harta artikkel 48 kaitseb ainult „süüdistatava“ süütuse presumptsiooni ja kaitseõigusi. Seoses hiljuti toimunud aruteluga, mis puudutab harta artikli 41 kohaldamisala ning õiguse üldpõhimõtteid kaitseõiguste ja hea halduse tava järgimise valdkonnas, vt kohtujurist Bobeki ettepanek kohtuasjas Ispas (C-298/16, EU:C:2017:650, punktid 74–91).

75 Käesoleva ettepaneku punkt 57.

76 6. septembri 2012. aasta kohtuotsus Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka 23. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, punktid 51 ja 52).

77 Vt samamoodi EIÕK artikli 6 lõike 1 kontekstis Euroopa Inimõiguste Kohtu 31. mai 2016. aasta kohtuotsus Gankin jt *vs.* Venemaa (CE:ECHR:2016:0531JUD000243006, punkt 39). Menetlusosalistele peab „andma kohase võimaluse oma huve kohtus tõhusalt kaitsta.“

süvendas pikk aeg, mis oli möödunud vaidlusaluse nõude aluseks olnud sündmustest juulis 2002 kuni taotluse esitanud asutuse poolt 2009. aasta hindamisaktist teatamiseni novembris 2013 inglise keeles. Lihtsamalt öeldes tähendasid need tegurid kogumis, et kaebajal ei olnud võimalik teada saada nõude eset ega tema vastu algatatud menetluse alust.[78]

81. Seega ei taga kaebajale vaidlusaluses täitedokumendis esitatud teabe üksikasjade puudumine sisuliselt harta artiklis 47 ette nähtud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele ega õigust õiglasele menetlusele ega vasta proportsionaalsuse põhimõttele, mis kõik on harta artikli 52 lõike 1 kohaselt nõutavad, et hartas sätestatud õiguste piiramine oleks seaduslik.[79]

82. Samuti ei paranda vaidlusalusest nõudest teatamata jätmist see, et vaidlusaluses täitedokumendis oli ära toodud aadress, kust kaebaja oleks saanud hankida „täiendavat teavet nõude kohta“.[80] Direktiivi 2010/24[81] rakendavas Iiri määruses ei ole sellekohast kohustust ning seda ei saa kehtestada ega tuletada direktiivi 2010/24 alusel, kuivõrd direktiivid ise ei saa tekitada eraõiguslikule isikule kohustusi.[82]

83. Sellest lähtuvalt ei või kaebajale ette heita seda, et ta pidas ajavahemikul 28. novembrist 2012 kuni 14. maini 2014 Iiri advokaatide vahendusel taotluse saanud asutusega kirjavahetust eesmärgiga saada rohkem teavet. Kirjavahetuses sisaldus ka konkreetne kaebaja advokaatide nõue taotluse saanud asutusele edastada neile 2009. aasta hindamisakt.

84. Samuti ei või kaebajale ette heita seda, et ta palus Kreeka advokaadilt 19. novembril 2015 õigusabi, et saada teada, kas 2009. aasta hindamisakti vaidlustamine oleks Kreeka õiguse kohaselt veel võimalik. Lisaks tekkis 19. novembril 2015 saadud õigusnõu alusel põhjendatud arusaam või eksiarusaam, et 2009. aasta hindamisakti vaidlustamise tähtaeg on lõppenud.

85. Taotluse esitanud asutus oleks võinud toimida kooskõlas hartaga järgmiselt. Ta oleks võinud määrata rahatrahvi üheaegselt kriminaalkaristusega, vältides sellega võimalikku vastuolu harta artiklis 50 sätestatud *ne bis in idem* põhimõttega (vt täpsemalt käesoleva ettepaneku punkt 90).

86. Samuti oleks taotluse esitanud asutus võinud esitada vaidlusaluse nõude varem kui kuus aastat ja kuus kuud pärast kaebaja vabastamist tema vastu esitatud kriminaalsüüdistusest, eriti arvestades seda, et direktiivis 2010/24 on ette nähtud abitaotluste ajaline piirang ning direktiiv näib eeldavat, et taotlevad liikmesriigid tegutsevad nõuetekohase hoolsusega. Direktiivi 2010/24 artikli 18 lõige 2 vabastab taotluse saanud asutuse kohustusest anda artiklites 5 ja 7–16 sätestatud abi, „kui artiklite 5, 7, 8, 10 või 16 kohane esmane abitaotlus on esitatud nõuete kohta, mis on vanemad kui viis aastat ja mille kuupäev jääb taotluse esitanud liikmesriigis nõude maksetähtpäeva ja esmase abitaotluse kuupäeva vahele.“ See oleks aidanud vältida komplikatsioone seoses hilinemise ja harta artikliga 47.

87. Ning kui siis taotluse esitanud asutus otsustas ükskord juunis 2009 teavitada kaebajat 2009. aasta hindamisaktist, oleks ta võinud võtta aluseks tollal kehtinud vastastikuse abi direktiivi 2008/55 nii selleks, et paluda taotluse saanud asutuselt täpsemat teavet kaebaja aadressi kohta (artikkel 4), kui ka selleks, et taotleda taotluse saanud asutuselt kaebaja teavitamist nõudest (artikkel 5). Sellega oleks välditud raskusi, mis on tekkinud seoses õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele harta artikli 47 alusel.

78 28. aprilli 2016. aasta kohtumäärus Alta Realitat (C-384/14, EU:C:2016:316, punkt 86).

79 27. septembri 2017. aasta kohtuotsus Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, punkt 62).

80 Vaidlusaluse täitedokumendi lahter 8.

81 2011. aasta määrus nr 643/2011, vt käesoleva ettepaneku joonealune märkus 18.

82 Vt kõige äsjasemast ajast 10. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika). Euroopa Kohus on isegi määruse nr 44/2001 kontekstis leidnud, et selle määruse artikli 34 punkt 2, mis käsitleb tagaseljaotsuseid, „ei tähenda sellest hoolimata, et kostja on kohustatud astuma uusi samme, mis lähevad kaugemale tavapärasest hoolsusest, nagu näiteks viima end kurssi teises liikmesriigis tehtud otsuse sisuga“. Vt 7. juuli 2016. aasta kohtuotsus Lebek (C-70/15, EU:C:2016:524, punkt 40).

88. Kui taotluse esitanud asutus oleks seda teinud, oleks taotluse saanud asutus olnud vaidlusaluse täitedokumendi saamisel vaidlusest täielikult teadlik ning järgitud oleks direktiivis 2010/21 ja selle eellases ette nähtud teabevahetuse, teavitamise ja sissenõudmise taotlemise järjekorda. Pöördumine Kreeka saatkonna poole ning eespool kirjeldatud „kutse“ [83] saatmine ei taganud kaebaja teavitamist tingimustel, mis vastavad harta artiklile 47.

89. Olen seetõttu seisukohal, et taotluse saanud asutuse poolt 14. novembril 2012 saadetud nõudekiri kujutas endast direktiivi 2010/24 artikli 14 lõike 2 tähenduses täitemeedet, mille taotluse saanud asutus oli välja andnud tingimustel, mis ei olnud kooskõlas õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele harta artikli 47 alusel, kuna see saadeti kaebajale enne vaidlusalusest nõudest teatamist. Teise võimalusena tuleb taotluse saanud liikmesriigi asutuste direktiivi 2010/24 artikli 14 lõike 1 kohast pädevust seoses täitedokumente puudutavate vaidlustega artikli 14 lõikele 1 ja põhjendusele 12 vaatamata tõlgendada kooskõlas direktiivis 2010/24 ette nähtud teabenõude, teavitamise ja sissenõudmise järjekorraga. Kui seda ei ole järgitud, on taotluse saanud liikmesriigi pädevate asutuste pädevuses kontrollida täitemenetluse kooskõla harta artikliga 47.

90. Sellisena ei laiene Iiri kohtute pädevus põhikohtuasjas sellistele küsimustele nagu nõude vastavus *ne bis in idem* põhimõttele (harta artikkel 50), nagu Euroopa Inimõiguste Kohus on seda tõlgendanud oma kohtuotsuses Kapetanios jt *vs*. Kreeka, [84] ega sellele, kas vaidlusalune nõue on tegelikult seotud kriminaalsüüdistusega ja mitte ühega direktiivi 2010/24 artiklis 2 loetletud nõuetest. Kui laiendada eelotsusetaotluse esitanud kohtu volitusi kaugemale tagajärgedest, mis tulenevad sellest, et taotluse esitanud asutus andis täitmisele pööramist lubava ühtse dokumendi välja enne vaidlusalusest nõudest teatamist, oleks see vastuolus vastastikuse abi kui liidu õiguse struktuurse põhimõtte staatusega.

VI. Lõppmärkused

91. Kohtuasja toimiku kohaselt taotleb kaebaja taotluse saanud asutuselt kahjuhüvitist real eri alustel. Kuivõrd selle vaidluse osa kohta ei ole esitatud liidu õigusega seotud küsimust, siis piisab märkimisest, et asja toimikust ei nähtu, et sellise vastutuse kohta oleks esitatud mingeid Euroopa Kohtu praktikas välja toodud aluseid. [85]

VII. Ettepanek

92. Eeltoodud kaalutlustest lähtudes leian, et High Court of Irelandi (kõrgem kohus, Iirimaa) küsimusele tuleks vastata järgmiselt:

Põhikohtuasja asjaoludel ning arvestades vajadust tagada liidu õiguse täielik tõhusus ei ole liikmesriigi kohtul nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel artikli 14 lõigetest 1 ja 2 tulenevalt keelatud, kui ta kaalub „täitmisele pööramist lubava ühtse dokumendi“ täidetavust:

i) kohaldada sissenõudmistaotluse suhtes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele;

ii) võtta arvesse direktiivi 2010/24 eesmärki anda vastastikust abi, järgides seejuures ühtlasi harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

83 Käesoleva ettepaneku punktid 15 ja 16.

84 Euroopa Inimõiguste Kohtu 30. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Kapetanios jt *vs*. Kreeka (CE:ECHR:2015:0430JUD000345312).

85 Vt äsjasest ajast nt 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Tomášová (C-168/15, EU:C:2016:602, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).